

Kod ucznia

Małopolski Konkurs Geograficzny
dla gimnazjalistów
Rok szkolny 2016/2017
Etap rejonowy – 12 stycznia 2017 r.

Suma punktów:

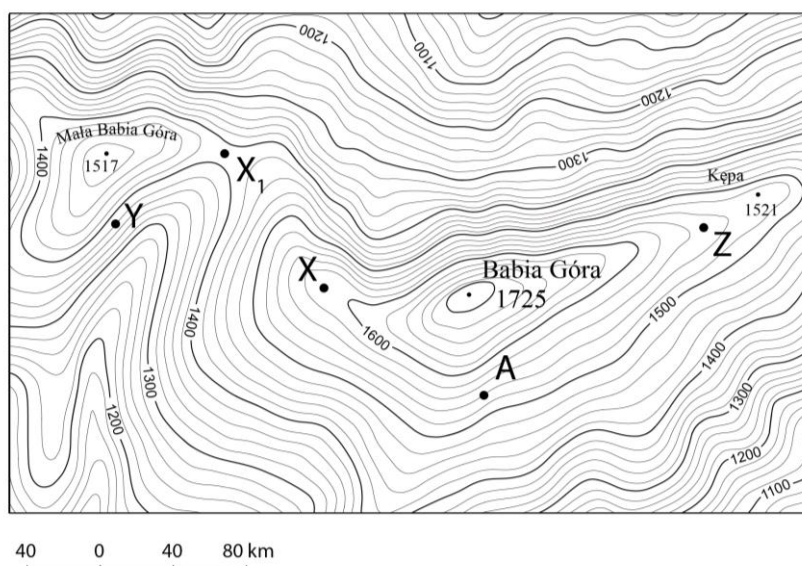
Miejsce na metryczkę:

Gimnazjalisto !

1. Przed Tobą zestaw **25 zadań** konkursowych zamieszczonych na 14 stronach arkusza konkursowego.
2. Na rozwiązanie zestawu masz **90 minut**. Piętnaście minut przed upływem tego czasu zostaniesz o tym poinformowany przez Komisję Konkursową.
3. Za bezbłędne rozwiązanie wszystkich zadań możesz uzyskać **80 punktów**.
4. W zadaniach, w których masz wskazać prawidłową odpowiedź, **zaznacz kółkiem literę** odpowiadającą właściwej informacji.
5. Pracuj uważnie, używając długopisu. Odpowiedzi udzielane przy pomocy ołówka nie będą oceniane. Możesz go używać jedynie w brudnopisie zamieszczonym na ostatniej stronie arkusza.
- 6. Informacje zapisane przez Ciebie w brudnopisie nie podlegają ocenie.**
- 7. Nie podpisuj kartek imieniem ani nazwiskiem.**
- 8. Pamiętaj, aby nie używać korektora. Jeżeli się pomylisz, błędną odpowiedź przekreśl symbolem X.**
9. Wyłącz telefon komórkowy, jeśli go posiadasz.
- 10. Brak wyboru odpowiedzi lub zaznaczenie większej liczby odpowiedzi niż wskazano w poleceniu będzie traktowane jako błędna odpowiedź.**
11. Staraj się, aby Twoja praca była czytelna.
12. Stwierdzenie niesamodzielności pracy lub przeszkadzanie innym spowoduje wykluczenie Cię z udziału w konkursie.

Powodzenia !

Korzystając z zamieszczonej mapy poziomicowej wykonaj zadania **od 1 do 3**.

Zadanie 1. (0 – 1)

Zaznacz poprawne dokończenie zdania wybierając właściwą odpowiedź spośród podanych.

Punkt A położony jest

- A. na stoku.
- B. u podnóża.
- C. na szczycie.
- D. w dnie doliny.

Zadanie 2. (0 – 4)

Oceń prawdziwość informacji podanej w każdym zdaniu. **Zaznacz** P, jeżeli zdanie zawiera prawdziwe informacje lub F – jeżeli informacje są fałszywe.

Zdania		Ocena	
A.	Punkt Y leży na większej wysokości bezwzględnej niż punkt X.	P	F
B.	Zachodni stok Babiej Góry jest bardziej stromy niż stok północny.	P	F
C.	Punkt Z leży na 1550 m n.p.m.	P	F
D.	Wysokość względna punktu Y w stosunku do szczytu Babia Góra wynosi 345 m.	P	F

Zadanie 3. (0 – 1)

Zaznacz poprawne dokończenie zdania wybierając właściwą odpowiedź spośród podanych.

Na przełęczy położony jest punkt

- A. X.
- B. X₁.
- C. Y.
- D. Z.

Zadanie 4. (0 – 1)

Powierzchnia zbiornika Solińskiego na Sanie wynosi 2200 ha. Oblicz powierzchnię tego jeziora na mapie w skali 1: 500 000. Poprawną odpowiedź **wybierz** spośród podanych.

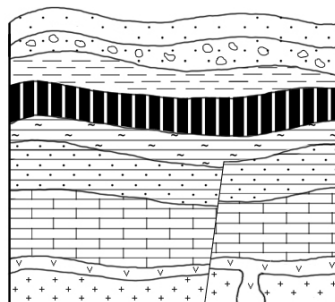
- A. 0,88 cm²
- B. 8,8 cm²
- C. 4,4 cm²
- D. 44 cm²

Zadanie 5. (0 – 1)

Zaznacz zestaw, w którym wymienione okresy geologiczne uporządkowano w kolejności od najstarszego do najmłodszego.

- A. paleogen, trias, jura, kreda
- B. kambry, sylur, kreda, paleogen
- C. czwartorzęd, neogen, paleogen, kreda
- D. jura, kreda, sylur, kambry

Na podstawie zamieszczonego poniżej przekroju geologicznego **wykonaj zadania od 6 do 9.**

Legenda

piaski i żwiry fluwioglacjalne	węgiel brunatny	wapień	/ uskok
glina morenowa	łupek	bazalt	
ił	piaskowiec ze śladami fauny morskiej	granit	

Zadanie 6. (0 – 4)

Oceń prawdziwość informacji o budowie geologicznej przedstawionego terenu. Zaznacz P, jeżeli zdanie zawiera prawdziwe informacje lub F – jeżeli informacje są fałszywe.

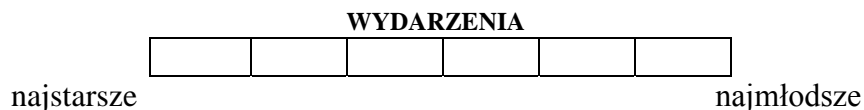
Zdania		Ocena	
A.	Wapień jest starszy od skał magmowych.	P	F
B.	Najstarszymi skałami są skały metamorficzne.	P	F
C.	Uskok powstał po utworzeniu piaskowców.	P	F
D.	Najmłodsze skały powstały w wyniku akumulacyjnej działalności wód roztopowych.	P	F

Zadanie 7. (0 – 4)

Uporządkuj chronologicznie, od najstarszego do najmłodszego, podane poniżej wydarzenia geologiczne, które miały wpływ na budowę geologiczną terenu przedstawionego na przekroju.

Wpisz w kratki tabeli, we właściwej kolejności, numery odpowiadające wydarzeniom.

1. Akumulacja osadów organicznych w morzu.
2. Działalność wulkaniczna.
3. Działalność lądolodu.
4. Powstanie węgla brunatnego.
5. Akumulacja piasku w morzu.
6. Powstanie uskoku.

Zadanie 8. (0 – 1)

Określ wiek względny węgla brunatnego. Odpowiedź zapisz poniżej.

.....

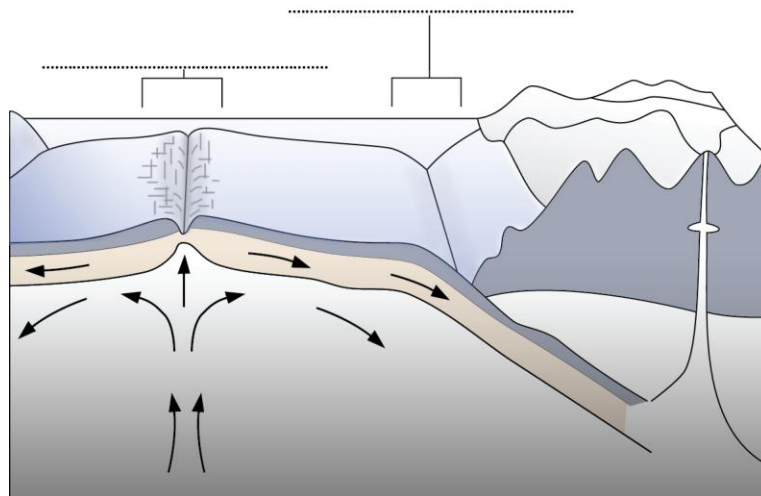
Zadanie 9. (0 – 3)

Oceń, czy na podstawie zamieszczonego przekroju można potwierdzić podane w tabeli informacje. Zaznacz T (tak) lub N (nie).

I	Piaskowce powstały w morzu.	T	N
II	Wapień powstały w okresie jury.	T	N
III	Na przedstawionym terenie nie zachodziły ruchy górotwórcze.	T	N

Zadanie 10. (0 – 1)

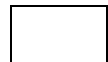
Na rysunku przedstawiono fragment oceanicznej i kontynentalnej płyty litosfery. Wpisz na rysunku we właściwe miejsca: *strefa subdukcji*, *strefa ryftowa*.

Zadanie 11. (0 – 7)

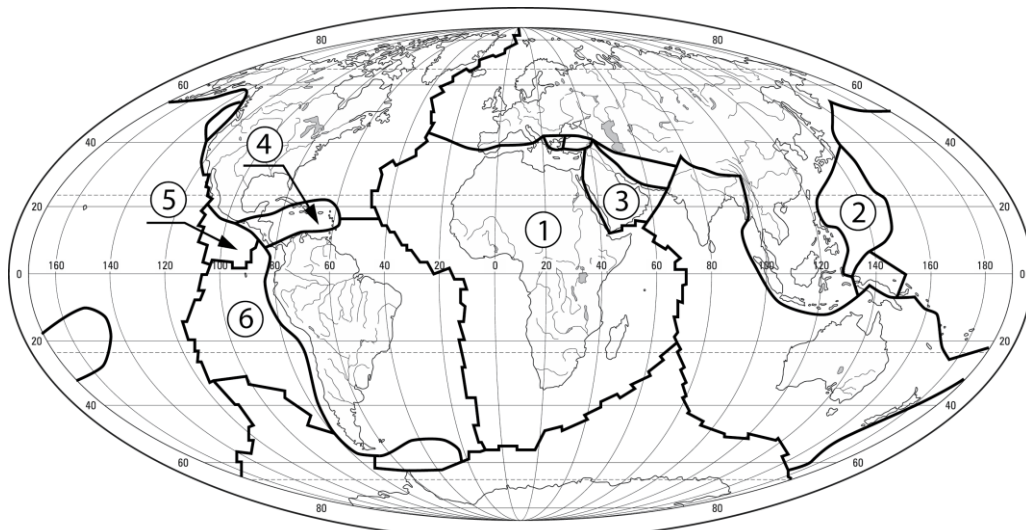
Każdy z wymienionych procesów geologicznych przyporządkuj właściwej strefie, w której dany proces zachodzi. Uzupełnij tabelę wstawiając we właściwe miejsca znak X.

Proces geologiczny		Strefa ryftowa	Strefa subdukcji	Zarówno strefa ryftowa jak i strefa subdukcji
A.	Odsuwanie się płyt litosfery od siebie.			
B.	Płyta oceaniczna wsuwa się pod płytę kontynentalną.			
C.	Powstawanie rowów oceanicznych.			
D.	Powstawanie nowych fragmentów litosfery oceanicznej, zbudowanych z najmłodszych skał magmowych.			
E.	Powstawanie grzbietów oceanicznych.			
F.	W głębszych warstwach strefy powstawanie skał metamorficznych.			
G.	Zjawiska wulkaniczne i trzęsienia ziemi.			

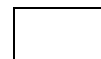
Zadanie 12. (0 – 6)

Podaj nazwy płyt litosfery oznaczonych na zamieszczonej mapie numerami od 1 do 6. Uzupełnij tabelę.

Źródło: Marek Walczak, Alina Witek-Nowakowska; Wydawnictwo Szkolne PWN, 2001.

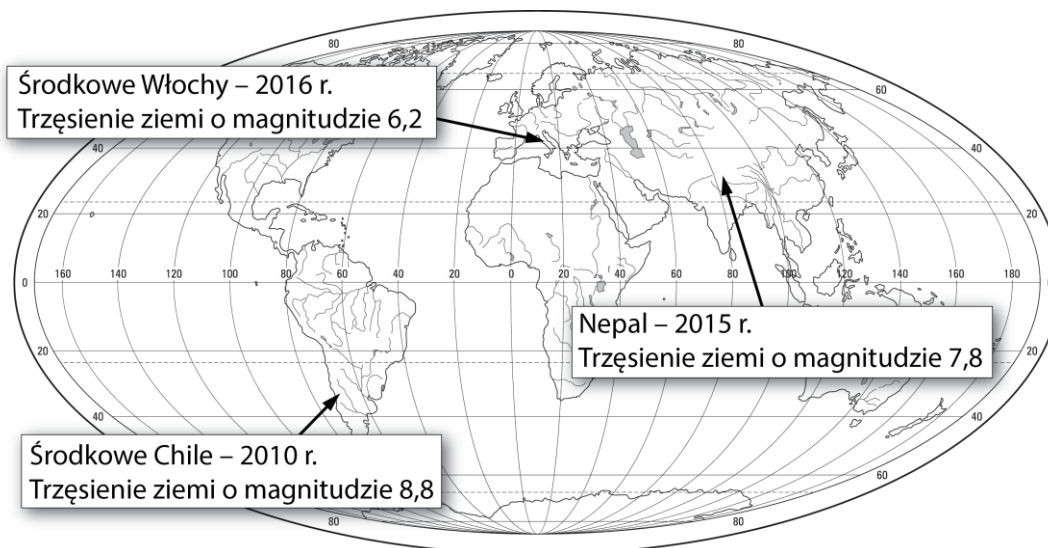
Oznaczenie na mapie	Nazwa płyty litosfery
1.	
2.	
3.	
4.	
5.	
6.	

Zadanie 13. (0 – 3)

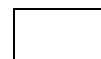
Co jakiś czas media donoszą o trzęsieniach ziemi w różnych rejonach świata. Na mapie wskazano obszary, na których doszło do katastrofalnego trzęsienia ziemi.

Korzystając z zamieszczonej mapy wykonaj polecenie

Wskaż w trzeciej kolumnie tabeli dokończenie każdego zdania zaznaczając odpowiedź A lub B tak, aby zdanie zawierało prawdziwe informacje.

I	Trzęsienie ziemi we Włoszech i Nepalu było następstwem położenia	A. w strefie spreduingu (ang. <i>spreading</i>). B. w strefie kolizji płyt kontynentalnych.
II	Trzęsienie ziemi w Chile było następstwem położenia	A. w strefie subdukcji. B. w strefie ryftowej.
III	W celu określenia intensywności trzęsienia ziemi używa się	A. skali Richtera. B. skali Mercallego.

Zadanie 14. (0 – 4)

Poniżej wymieniono obszary, na których występują trzęsienia ziemi powodowane ruchami płyt litosfery. Do każdego z obszarów przyporządkuj przyczynę, która powoduje występowanie na nim trzęsień ziemi. **Zaznacz** poprawną odpowiedź wybierając z podanych.

- A. płyta oceaniczna podsuwa się pod płytę kontynentalną
- B. płyty kontynentalne napierają na siebie
- C. płyty litosfery przemieszczają się jedna względem drugiej – występowanie wielkich uskoków tektonicznych

I	Kalifornia	A / B / C
II	Himalaje	A / B / C
III	Andy	A / B / C
IV	Turcja (Anatolia)	A / B / C

Zadanie 15. (0 – 3)

W podanych zdaniach **skreśl** zbędne wyrazy tak, aby każde zdanie zawierało prawdziwe informacje.

- A. W czasie trzęsienia ziemi najsilniejsze wstrząsy występują w **epicentrum / hipocentrum**.
- B. Fala tsunami po wtargnięciu na wody szelfu ulega **rozlanu / spiętrzeniu**.
- C. Fala tsunami największą wysokość osiąga **przy wybrzeżu / na otwartym oceanie**.

Zadanie 16. (0 – 2)

Na obszarach zagrożonych występowaniem tsunami najważniejszym zadaniem jest tworzenie systemów ostrzegawczych przed nadchodzącą niszczycielską falą. Ponadto bardzo ważne jest, aby mieszkańcy wybrzeży i przebywający tam turyści wiedzieli jakie znaki przyrodnicze wskazują na zbliżanie się tsunami. Natychmiastowe oddalenie się od brzegu na bezpieczną odległość uratuje im życie.

Zaznacz dwa poprawne dokończenia zdania.

Ostrzeżeniem przed zbliżaniem się tsunami jest

- A. gwałtowne podniesienie się poziomu morza i zalanie całej plaży.
- B. cofnięcie się morza przypominające gwałtowny odpływ.
- C. wyrzucenie przez fale na plażę dużej ilości glonów i małych ryb.
- D. odczuwanie w strefie przybrzeżnej nawet słabego trzęsienia ziemi.

Zadanie 17. (0 – 3)

Wskaż w trzeciej kolumnie tabeli dokończenie każdego zdania zaznaczając odpowiedź A lub B tak, aby zdanie prawidłowo wyjaśniało wybrany termin.

I	Skąła wulkaniczna, lżejsza od wody, która tworzy się z wyrzuconych w powietrze fragmentów gorącej lawy bogatej w gazy wydobywające się z niej w trakcie stygnięcia w powietrzu to	A. pumeks. B. szlaka .
II	Popioły wulkaniczne osadzone na lądzie noszą nazwę	A. tufitów. B. tufów.
III	Płynne błoto powstałe w czasie erupcji wulkanu wskutek wymieszania się popiołów wulkanicznych z wodą to	A. lahary. B. osuwisko.

Zadanie 18. (0 – 1)

Zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Rozległe koliste zagłębienie w szczytowej części stożka wulkanicznego, które powstało w wyniku gwałtownej erupcji wulkanu lub zapadnięcia się stropu opróżnionej komory magmowej znajdującej się pod wulkanem to

- A. nek.
- B. bolson.
- C. pieczara wulkaniczna.
- D. kaldera.

Zadanie 19. (0 – 4)

Z działalnością wulkaniczną związane jest wydobywanie się na powierzchnię ziemi różnych gazów. W zależności od temperatury wydobywających się gazów wyróżnia się różne rodzaje wyziewów.

Uzupełnij tekst właściwymi terminami wybierając spośród podanych. Zaznacz poprawną odpowiedź.

- A. dyfuzja B. ekshalacja C. mofety D. fumarole E. solfatary

1. Wyziewy gazów związane z działalnością wulkaniczną określane są jako **A / B**.
2. W kraterach i szczelinach czynnych wulkanów występują gorące (o temperaturze 200 – 800 °C) wyziewy pary wodnej oraz m.in. CO₂, F₂, Cl₂, S₂, H₂, N₂ nazwane **C / D / E**.
3. W niektórych kraterach drzemiących wulkanów występują niezbyt gorące (o temperaturze 100 – 200 °C) wyziewy gazów, złożone głównie z pary wodnej, które nazywane są **C / D / E**.
4. Na obszarach czynnego wulkanizmu, w znacznej odległości od wulkanu, występują chłodne (o temperaturze poniżej 100 °C) wyziewy zawierające głównie dwutlenek węgla – są to **C / D / E**.

Zadanie 20. (0 – 1)

Zaznacz zestaw, w którym na wszystkich wymienionych obszarach występują gejzery.

- A. Kamczatka, Sycylia, Wyspy Japońskie
- B. Australia, Islandia, Park Narodowy Yellowstone (USA)
- C. Islandia, Nowa Zelandia, Park Narodowy Yellowstone (USA)
- D. Grenlandia, Islandia, Kamczatka

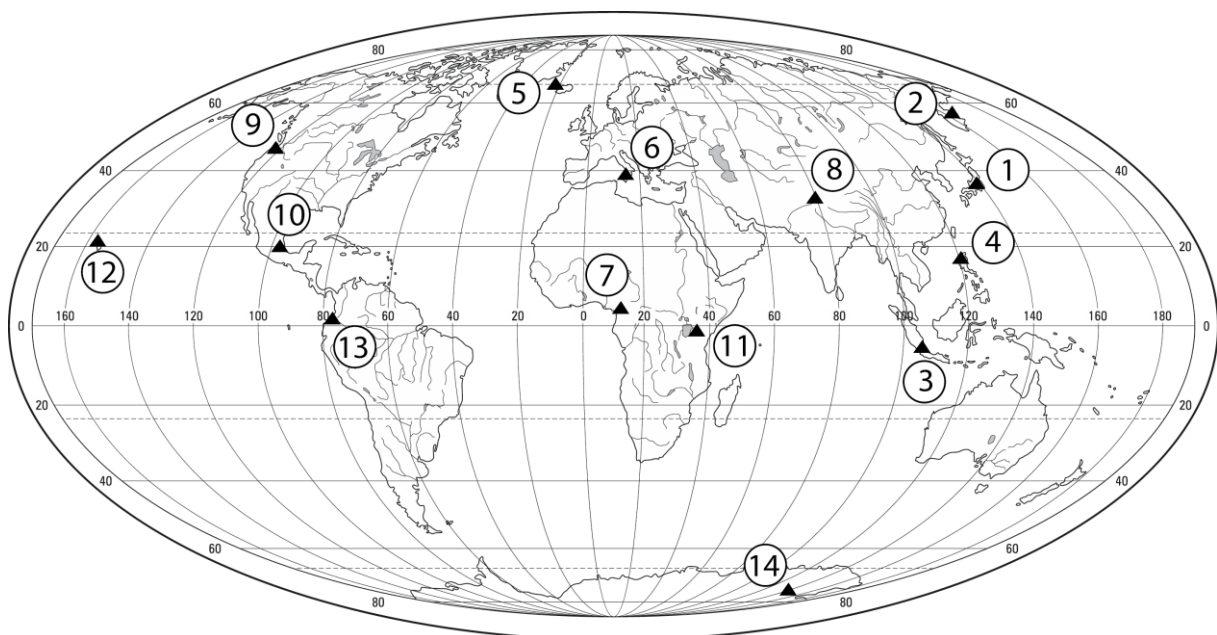
Zadanie 21. (0 – 4)

Oceń prawdziwość informacji podanej w każdym zdaniu. **Zaznacz** P, jeżeli zdanie zawiera prawdziwe informacje lub F – jeżeli informacje są fałszywe.

Zdania		Ocena	
A.	Na Ziemi obecnie występuje ponad 450 czynnych wulkanów.	P	F
B.	Najwięcej aktywnych wulkanów świata znajduje się w strefie nazwanej Ognistym Pierścieniem Pacyfiku.	P	F
C.	Magma zawiera gazy, wśród których największy udział ma dwutlenek węgla.	P	F
D.	Ryfty występują zarówno w dnach oceanów jak i na kontynentach.	P	F

Zadanie 22. (0 – 7)

Na konturowej mapie świata numerami od 1 do 14 zaznaczono lokalizację wybranych czynnych wulkanów. Podanym nazwom wulkanów przyporządkuj właściwe oznaczenie na mapie. **Uzupełnij** tabelę.

L.p.	Nazwa wulkanu	Oznaczenie na mapie
I	Cotopaxi	
II	Erebus	
III	Kamerun	
IV	Krakatau	
V	Mauna Loa	
VI	Orizaba	
VII	Etna	

Zadanie 23. (0 – 3)

W wielu miejscach na świecie obecność wulkanów ma duże znaczenie gospodarcze. Między innymi na stokach wulkanów występuje żyzna gleba.

Zaznacz trzy cechy gleby wytworzonej na popiołach wulkanicznych i zastygłej lawie.

- A. jest bogata w fosfor i potas
- B. jest żyzna, ale trudna do uprawy – łatwo się zbryła
- C. jest pulchna i łatwa do uprawy
- D. jest bogata w wapń i siarkę
- E. równomiernie wchłania wodę

Zadanie 24. (0 – 7)

W zamieszczonym tekście dotyczącym Islandii skreśl zbędne wyrazy (wyróżnione **tłustym drukiem**) tak, aby zdanie zawierało prawdziwe informacje.

Islandia jest wyspą pochodzenia **wulkanicznego / kontynentalnego**, przez którą przebiega granica **dwóch / trzech** płyt litosfery. Wyspa ta powstała w wyniku połączenia łańcuchów gór **zrębowych / wulkanicznych**. Góry te wypełniły długie pęknięcie skorupy ziemskiej, które powstało w wyniku zjawiska określanego mianem **spreingu / ryftu**. Charakterystyczną cechą budowy geologicznej Islandii jest występowanie ryftów, po obu stronach których znajdują się **bazaltowe / granitowe** pokrywy. Cechą tego obszaru jest również występowanie zjawisk geotermalnych. Charakterystyczną dla Islandii odmianą gorących źródeł są **gejzery / wulkany błotne**. Na Islandii **występują / nie występują** trzęsienia ziemi.

Opracowano na podstawie: E. Świtalski, Islandia wyspa ognia i lodu. *Geografia w Szkole 1/2005*

Zadanie 25. (0 – 4)

Podanym nazwom łańcuchów górskich przyporządkuj właściwą orogenezę, wybierając z podanych. W ostatniej kolumnie tabeli zaznacz poprawną odpowiedź.

A. kaledońska B. hercyńska C. alpejska

L.p.	Góry	Orogeneza
1.	Karpaty	A / B / C
2.	Góry Skandynawskie	A / B / C
3.	Andy	A / B / C
4.	Ural	A / B / C

BRUDNOPIS